

ตัวแปรคัตสรรที่ส่งผลต่อลักษณะการเรียนรู้เป็นทีมของนักเทคโนโลยีการศึกษา
ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

นางสาวสิริลักษณ์ จิเจริญ

มีนาคม ๒๕๕๓

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา ภาควิชาโสตทัศนศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-1154-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๕ 2047 3205

๕ 254๕

SELECTED VARIABLES AFFECTING THE TEAM LEARNING CHARACTERISTICS OF
EDUCATIONAL TECHNOLOGISTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
UNDER THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS

Miss Siriluk Chichareon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Master of Education in Audio-Visual Communications

Department of Audio-Visual Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-1154-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ตัวแปรคัดสรรที่ส่งผลต่อลักษณะการเรียนรู้เป็นทีมของนักเทคโนโลยี
การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

โดย

นางสาวสิริลักษณ์ จิเจริญ

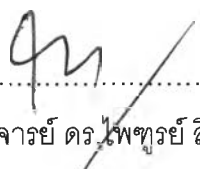
ภาควิชา

โสตทัศนศึกษา

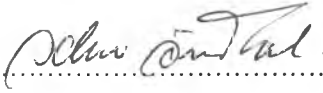
อาจารย์ที่ปรึกษา

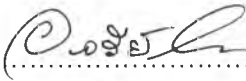
รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

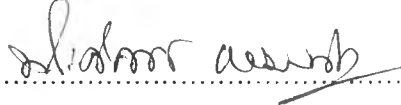

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิราพร อัจฉริยโกศล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิศ ภูศิริ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประศักดิ์ หอมสนิท)

สิริลักษณ์ จิเจริญ : ตัวแปรคัดสรรที่ส่งผลต่อลักษณะการเรียนรู้เป็นทีมของนักเทคโนโลยีการศึกษา
 ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (SELECTED VARIABLES AFFECTING THE TEAM LEARNING
 CHARACTERISTICS OF EDUCATIONAL TECHNOLOGISTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
 UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS)

อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 299 หน้า. ISBN 974-17-1154-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะการเรียนรู้เป็นทีมของนักเทคโนโลยีการศึกษาในสถาบัน
 อุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการเรียนรู้เป็นทีมของนักเทคโนโลยี
 การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับตัวแปรคัดสรรด้านสถานภาพส่วนบุคคล ด้านลักษณะ
 ของหน่วยงานและด้านความคิดเห็นที่มีต่อหน่วยงาน 3) ศึกษาตัวแปรคัดสรรที่ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของ
 ลักษณะการเรียนรู้เป็นทีมของนักเทคโนโลยีการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ เป็นนักเทคโนโลยีการศึกษาที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2545 ในสถาบันอุดมศึกษา
 สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 24 สถาบัน จำนวน 887 คน

ผลการวิจัย พบว่า

1. นักเทคโนโลยีการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะการ
 เรียนรู้เป็นทีมในระดับมาก ลักษณะย่อยที่พบ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การรู้จักรับฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ 2) การมีลักษณะ
 การสนทนาพูดคุยกัน และ 3) การรู้จักผสมผสานศักยภาพของสมาชิกแต่ละคนในทีม

2. การหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการเรียนรู้เป็นทีมกับตัวแปรคัดสรร พบตัวแปรคัดสรรที่มีความ
 สัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะการเรียนรู้เป็นทีมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 19 ตัว 3 อันดับแรก
 ได้แก่ 1) การมีความจงรักภักดีและชื่นชมองค์กร 2) การได้รับมอบหมายความรับผิดชอบในการทำงาน
 3) การยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร และพบตัวแปรคัดสรรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับลักษณะการ
 เรียนรู้เป็นทีมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 20 ตัว 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การจัดทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม
 หรือคณะทำงาน 2) การสอนงานโดยหัวหน้างาน 3) การประชุมที่ทุกคนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูล

3. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ พบตัวแปรที่สามารถอธิบายลักษณะการเรียนรู้เป็นทีมได้อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 9 ตัว โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถร่วมอธิบายความแปรปรวนของลักษณะ
 การเรียนรู้เป็นทีมได้ เท่ากับ 55.2 %

4. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น พบตัวแปรที่สามารถอธิบายลักษณะการเรียนรู้เป็นทีม
 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 18 ตัว ได้แก่ 1) การมีความจงรักภักดีและชื่นชมองค์กร
 2) การได้รับมอบหมายความรับผิดชอบในการทำงาน 3) ลักษณะของงานน่าสนใจท้าทาย 4) บทบาทของหัวหน้า
 งานในฐานะผู้สนับสนุนช่วยเหลือ 5) ลักษณะของงานที่ทราบกระบวนการทำงานทั้งหมด 6) การมีความก้าวหน้าและ
 เติบโตในสายงาน 7) การมีความเต็มใจทุ่มเทเพื่อองค์กร 8) การยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร 9) การใช้
 จุดหมายอิเล็กทรอนิกส์ 10) อายุการทำงานมากกว่า 5-10 ปี 11) ความสำเร็จในการทำงาน 12) ลักษณะวิธีการ
 ทำงานแบบเป็นทางการ 13) บทบาทของหัวหน้างานในฐานะผู้สอนหรือครู 14) ตำแหน่งและหน้าที่ในงานฝ่ายบริหาร
 15) อายุการทำงานมากกว่า 10-15 ปี 16) การจัดให้มีการศึกษาดูงานทั้งใน/นอกสถานที่ 17) เพศชาย 18) อายุการ
 ทำงาน 1-5 ปี โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถร่วมอธิบายความแปรปรวนของลักษณะการเรียนรู้เป็นทีมได้เท่ากับ 55.9%

ภาควิชา	โสตทัศนศึกษา	ลายมือชื่อนิสิต.....สิริลักษณ์ จิเจริญ
สาขาวิชา	โสตทัศนศึกษา	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา	2545	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4283840827 : MAJOR AUDIO-VISUAL COMMUNICATIONS

KEY WORDS : TEAM LEARNING/ EDUCATIONAL TECHNOLOGIST/ LEARNING ORGANIZATION

SIRILUK CHICHAREON: SELECTED VARIABLES AFFECTING THE TEAM LEARNING

CHARACTERISTICS OF EDUCATIONAL TECHNOLOGISTS IN HIGHER EDUCATION

INSTITUTIONS UNDER THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS. THESIS

ADVISOR : ASSOC.PROF.ONJAREE NATAKUATOONG, Ph.D. 299 pp. ISBN 974-17-1154-9

The purposes of this research were 1) to study team learning characteristics of educational technologists in higher education institutions under the Ministry of University Affairs 2) to study the relationship between team learning characteristics of educational technologists and selected variables: individual demographic status, organization characteristics and opinions toward organization, and 3) to identify predictable variables that affect team learning characteristics of educational technologists. The samples comprised 887 educational technologists working in the academic year of 2002 in 24 higher education institutions under the Ministry of University Affairs.

The findings revealed that:

1. Educational technologists in 24 higher education institutions under the Ministry of University Affairs characterized their team learning characteristics at high level. The first three rated characteristics were 1) listening to colleagues with high attention, 2) having dialogue with colleagues and 3) knowing how to complement each others' specialties.

2. There were statistically significant positive relationships at .01 level between team learning characteristics and 19 variables. The first three variables were 1) having loyalty and appreciative attitude towards organization 2) receiving more work responsibilities, and 3) accepting organization objectives and values. There were statistically significant negative relationships at .01 level between team learning characteristics and 20 variables. The first three variables were 1) performing group activities or working group 2) having On-the-Job coaching by supervisor and 3) having interchangeable meeting.

3. In multiple regression analysis at .05 level with enter method, there were nine predictor variables that affected team learning characteristics of educational technologists. There were able to account for 55.2% of the variance.

4. In multiple regression analysis at .05 level with stepwise method, there were 18 predictor variables that affected team learning characteristics of educational technologists. There were 1) having loyalty and appreciative attitude towards organization 2) receiving more work responsibilities 3) an exciting and challenge work 4) an administrator's role as a facilitator 5) knowing work procedure 6) an advancement in work career 7) devoting all possible efforts for organization 8) accepting organization objectives and values 9) using E-mail 10) over 5-10 years of working experience 11) an achievement in their work 12) a formal work procedure 13) an administrator's role as a instructor or teacher 14) an administrative position 15) over 10-15 years of working experience 16) having field trip within/outside workplace 17) male gender and 18) 1-5 years of working experience. These predictor variables together were able to account for 55.9% of the variance.

Department	Audio-Visual Education	Student's signature..... <i>Siriluk Chichareon</i>
Field of Study	Audio-Visual Communications	Advisor's signature..... <i>Onjaree Natakatoong</i>
Academic Year	2002	Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาและความเอาใจใส่เป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่เสียสละเวลาในการให้ คำแนะนำตลอดการศึกษา คำนคว้าทุกสถานที่ ทุกเวลา และเป็นอาจารย์ผู้ซึ่งให้ความรู้และผู้เอื้อให้ เกิดการเรียนรู้แก่นิสิตอย่างแท้จริง

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิราพร อัจฉริยโกศล ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประศักดิ์ หอมสนิท และรองศาสตราจารย์ ดร. ธนิศ ภูศิริ ซึ่งกรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์วิวัฒน์ชัย สุขทรัพย์ สำหรับความเมตตาและคำแนะนำใน ทุกๆ เรื่องที่มีต่อผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำและสละเวลาในการ พิจารณารวมถึงเจ้าของแนวคิด และผู้เขียนเอกสารต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้นำมาอ้างอิงในการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนผู้คิดค้นเทคโนโลยีต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้สามารถทำวิทยานิพนธ์ได้อย่างสะดวก

ขอขอบพระคุณผู้บริหารหน่วยงานด้านเทคโนโลยีการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัด ทบวงมหาวิทยาลัยและนักเทคโนโลยีการศึกษาทุกท่านสำหรับความใจดีและน้ำใจในการร่วมมือ ตอบและส่งคืนแบบสอบถาม

ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ภาคใต้ทัศนศึกษาทุกท่าน สำหรับการสนทนาที่ช่วยให้ ผู้วิจัยเกิดการเรียนรู้และกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนๆ เขมะฯ และมัธยมศิลป์ สำหรับความช่วยเหลือในทุกๆ ด้านและน้ำใจที่ มีต่อผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณพี่สาว รติรส และรุจิเรข สำหรับการช่วยเหลือและการอำนวยความสะดวกทั้ง หลายในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคุณมาลินี และคุณวันทนีย์ เกตุผาสุก สำหรับความเมตตาดูแล เอาใจใส่ และสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ พ.ต.ท.สุระ จิเจริญ สำหรับทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตของผู้วิจัย

สิริลักษณ์ จิเจริญ

ก.ย. 2545

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิและแผนภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัย.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	14
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	15
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	16
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	17
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	20
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 เทคโนโลยีการศึกษา.....	23
2.2 นักเทคโนโลยีการศึกษา.....	29
2.3 สถาบันอุดมศึกษา.....	31
2.4 องค์การเพื่อการเรียนรู้.....	41
2.5 การเรียนรู้เป็นทีม.....	66
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	161
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	163
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	168
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	169

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	172
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	199
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	200
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	206
5.3 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	219
5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	222
รายการอ้างอิง.....	223
ภาคผนวก	
ก จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเทคโนโลยีการศึกษาจำแนกตามสถาบัน.....	234
ข รายชื่อสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย.....	235
ค ตารางสังเคราะห์ลักษณะการเรียนรู้เป็นทีมและข้อคำถามในการวิจัย.....	239
ง รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	253
จ ตารางแจกแจงตัวแปรอิสระที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะการเรียนรู้เป็นทีม.....	254
ฉ รายนามกลุ่มทดลอง.....	284
ช รายการจดหมายขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย.....	285
ซ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	287
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	299

สารบัญตาราง

ตาราง

หน้า

1	วิธีการสร้างองค์การเพื่อการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Senge.....	52
2	เปรียบเทียบความเชื่อในเรื่องความขัดแย้งสมัยเก่าและสมัยใหม่.....	92
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะสถานภาพส่วนบุคคล.....	173
4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะของหน่วยงาน.....	174
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหน่วยงาน.....	177
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของลักษณะการเรียนรู้เป็นทีมของนักเทคโนโลยีการศึกษา	178
7	ความสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ.....	184
8	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายของตัวแปรด้านสถานภาพส่วนตัว ลักษณะของหน่วยงานและด้าน ความรู้สึกที่มีต่อหน่วยงาน ที่ร่วมกันทำนายลักษณะการเรียนรู้เป็นทีมโดยวิธีการวิเคราะห์ ถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Multiple Regression Analysis with Enter Method)	192
9	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างตัวทำนายที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่สมการ การถดถอย จากตัวแปรด้านสถานภาพส่วนบุคคล ลักษณะหน่วยงานและความรู้สึกที่มีต่อ หน่วยงานกับลักษณะการเรียนรู้เป็นทีม ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) และค่า F สำหรับการ ทดสอบความแตกต่างของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่เพิ่มขึ้น ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย ในรูปคะแนนดิบ (Beta) และค่าสัมประสิทธิ์การทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน (b) โดยวิธีการ วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น (Multiple Regression Analysis with Stepwise Method)	196
10	ตัวแปรที่มีส่วนร่วมในการอธิบายความแปรปรวนของลักษณะการเรียนรู้เป็นทีมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05.....	205

สารบัญแผนภูมิและแผนภาพ

แผนภูมิ	หน้า
1 กรอบแนวคิดแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคัตสรรและลักษณะการเรียนรู้เป็นทีม.....	16
2 คุณลักษณะพื้นฐานขององค์การเอื้อการเรียนรู้.....	53
3 ผลกระทบของขนาดของทีมต่อผลการปฏิบัติงาน.....	106
4 พฤติกรรมผู้นำจากการศึกษาของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ.....	137
5 ตาข่ายการบริหารของผู้นำ.....	137
6 แบบจำลองของ Steers เรื่องความรู้สึผูกพันและผลของความรู้สึผูกพันต่อองค์การ.....	158
แผนภาพ	หน้า
1 แสดงการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันทำให้เกิดพลังที่สูญเปล่า.....	75
2 แสดงการปฏิบัติงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันทำให้เกิดพลังของกลุ่ม.....	75